

PSIHIJATRIJSKA PROCJENA I DIJAGNOSTIKA DJECE S TEŽOM MENTALNOM RETARDACIJOM

ANTON DOŠEN

primljeno: travanj '97.
odobreno: prosinac '97.

Stručni rad
UDK: 376.4

Usprkos novijih pozitivnih pomaka na području psihijatrijske dijagnostike osoba s mentalnom retardacijom, dijagnostika djece s težom mentalnom retardacijom i dalje je nesigurno područje. Deskriptivni fenomenološki postupci kao DSM IV, ne zadovoljavaju i znanstvenici na ovom području tragaju za novim pristupima. Razvojni psihijatrijski pristup usredotočen je na specifične razvojne aspekte u ove djece u okviru njihovih bio-psiholoških karakteristika. U toku procjene, simptomi poremećaja razmatrani su unutar širokog konteksta cjelokupnog djetetovog života i njegovog razvojnog procesa. Dijagnostičar je usmjeren na otkrivanje uzročnih mehanizama poremećaja kao i bazičnih psiho-socijalnih potreba djeteta.

UVOD

Razvojni pristup u tumačenju pojave mentalne retardacije javlja se krajem 1960-tih godina (Zigler, 1967; 1969). Teoretičari su zastupali stanovište, da iako se djeca s mentalnom retardacijom sporije razvijaju i postižu niži krajnji stupanj razvoja, ona slijede slične, općevažeće zakonitosti razvoja, te na kognitivnim zadacima postižu iste rezultate kao i djeca bez mentalne retardacije iste mentalne dobi.

Kasnije, su znanstvenici utvrdili da se ipak neka razvojna područja, kao npr. motoričko funkcioniranje, kognitivno funkcioniranje, socijalni razvoj itd. razlikuju u osoba ovisno o uzrocima mentalne retardacije, kao što je to slučaj u djece sa Sindromom Down ili Fragilnim X sindromom (McCall, 1981; Miller, 1986; Dykens i sur. 1989). Socijalni aspekt djece s mentalnom retardacijom čini se da je pod većim utjecajem okruženja od kognitivnog aspekta (Bergman i Hodapp, 1991). Ovi nalazi upućuju da se kod djece s mentalnom retardacijom može pojaviti nesklad u različitim aspektima njihovog psihosocijalnog razvoja. Potaknuti pokretom "Normalizacije", 1970-tih godina stručnjaci su sve više pažnje posvećivali pojavi nepoželjnih oblika ponašanja, koji su se često javljali u osoba s mentalnom retardacijom.

Psihijatrijski poremećaji otkrivani su često u pozadini nepoželjnih oblika ponašanja (Menolascino, 1970; Szymanski, 1977).

Usprkos tome, provođenje dijagnoze i klasifikacije ovih poremećaja bilo je otežano postojećim psihijatrijskim dijagnostičkim i klasifikacijskim postupcima (Szymanski i Tanguay, 1980; Sovner, 1986). Postalo je očigledno, da se fenomenološko-deskriptivni pristup korišten u ICD i DSM sustavu ne može primjeniti na svim razinama mentalne retardacije (Bouras i Drummond, 1992; Ballinger i sur. 1991).

Ovi postupci mogli su se primjeniti kod osoba s lakom i djelomično kod osoba s umjerenom mentalnom retardacijom, ali kod težih stupnjeva mentalne retardacije nisu davali zadovoljavajuće rezultate (Szymanski, 1988; Hucker i sur. 1979; Sovner i Hurley, 1986).

RAZVOJNI PSIHIJATRIJSKI PRISTUP

Jedan od pionira na ovom području bio je Menolascino (1970, 1977), tražeći putove novog sagledavanja psihičkih problema ovih osoba. Iskoristio je Piagetov razvojni koncept

Dr. sc. Anton Došen, Katoličko Sveučilište Nijmegen, Nizozemska